

**ПІДПРИЄМНИЦТВО, ОБЛІК ТА ФІНАНСИ В УМОВАХ
СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ**

Ліштаба С. Я. – здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Центральноукраїнського національного технічного університету

Зайченко В. В. – д. е. н., професор, завідувач кафедри економіки,
підприємництва та готельно-ресторанної справи Центральноукраїнського
національного технічного університету

**ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВ
В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ: ПРОБЛЕМИ І РІШЕННЯ**

Сучасне бізнес-середовище характеризується високим рівнем невизначеності, динамічністю змін та впливом глобальних і локальних кризових факторів. Для українських підприємств ці виклики набули особливої гостроти в умовах воєнного стану, що супроводжується руйнуванням інфраструктури, змінами ринків збуту та порушенням економічних зв'язків. У таких умовах ефективне функціонування підприємств потребує не лише адаптації, а й глибокої трансформації управлінських підходів.

Воєнний стан створює безпрецедентні труднощі для бізнесу. Найнебезпечнішим є фізичне знищення або пошкодження виробничих потужностей. Відновлення потребуватиме значних затрат та часу.

Постає необхідність релокації підприємств у більш безпечні регіони. Держава сприяє цьому процесу, залучаючи українські транспортні підприємства. Можна сказати, що «реалізовано програму переміщення підприємств на безпечні території Західної та Центральної України. Вже більше 600 бізнесів переїхали до нових громад, майже 400 з них відновили

свою роботу, ще понад 250 бізнесів знаходяться у стані переїзду. За перевезення майна релокованих вітчизняних підприємств платить держава, а цю функцію виконують «Укрзалізниця» та «Укрпошта» [1].

Найбільшого удару зазнала логістика. Военні дії призвели до блокування або обмеження традиційних транспортних маршрутів; руйнування доріг, мостів, складів; перевантаження альтернативних логістичних коридорів.

Найбільше у 2022-у році постраждала зернова логістична схема. «Блокада Чорного моря та пошкодження сільськогосподарських підприємств збільшили витрати та ризики для виробництва й експорту зерна. Уряд України та міжнародна спільнота докладають неабияких зусиль для збереження логістичних маршрутів експорту зерна», – зазначає Н. Намлієва [2].

Наслідками логістичних проблем стали значне збільшення строків доставки; різке зростання вартості перевезень; нестабільність поставок; зростання ризиків для вантажів. В умовах воєнного часу підприємства змушені використовувати складніші та довші маршрути, комбінувати різні види транспорту, а також формувати страхові запаси, що заморожує оборотні кошти.

Серйозною і постійною проблемою для підприємств усіх форм власності стали перебої з електропостачанням. Погоджуємося з думкою Н. Намлієвої: «Енергоносії – один із реально вразливих і болючих викликів, з якими стикаються виробники. Якщо до повномасштабних воєнних дій проблемою було велике зростання цін на них, то в реаліях сьогодення є питання їх доступності» [2].

Необхідною, вимушеною та актуальною стала зміна постачальників. В умовах війни багато традиційних постачальників припинили діяльність, опинилися на окупованих територіях або втратили можливість виконувати контракти. Це змушує підприємства терміново шукати нових партнерів;

переходити на імпорتنі або, навпаки, локальні ресурси; адаптувати виробництво до нових матеріалів. Унаслідок таких процесів можуть виникнути супутні проблеми: нестабільна якість сировини; вищі закупівельні ціни; ризики зриву поставок; відсутність довгострокових гарантій.

Існують різні шляхи вирішення проблем та подолання викликів. По-перше, фізична адаптація до воєнних умов, як-от:

- релокація підприємств у безпечні регіони;
- організація віддаленої роботи;
- впровадження систем безпеки та планів безперервності діяльності.

По-друге, диверсифікація логістики, а саме:

- пошук нових транспортних маршрутів;
- використання міжнародних логістичних хабів;
- розвиток партнерства з кількома перевізниками.

По-третє, доречною буде диверсифікація постачальників: створення мережі альтернативних постачальників; укладання гнучких контрактів.

Л. О. Панькова доречно зауважує: «Сучасні умови провадження підприємницької діяльності свідчать про те, що підприємець задля подолання негативних явищ сьогодення має налагоджувати співпрацю з іншими суб'єктами господарювання. В умовах війни принцип консолідації у підприємницькій сфері та кооперації за регіональною, галузевою ознакою стають трендом та дозволяють швидко вирішувати питання виробництва товарів, актуальних на ринку в умовах воєнного часу» [3].

Функціонування підприємств у сучасних умовах, особливо під час війни, супроводжується комплексом серйозних викликів: від логістичних проблем і зміни постачальників до різкого зростання вартості ресурсів і загроз безпеці.

Водночас ці умови стимулюють трансформацію бізнесу, розвиток гнучких моделей управління та пошук інноваційних рішень.

Використана література

1. Левчинський Д., Ступнікер Г., Каширнікова І., Зозуля Н. Підприємництво України в умовах воєнного стану. *Економічний простір*. 2022. № 181. С. 110–114. DOI: <https://doi.org/10.32782/2224-6282/181-19>
2. Намлієва Н. Особливості підприємницької діяльності в умовах воєнного стану в Україні. *Сталий розвиток економіки*. 2023. № 2 (47). С. 150–157. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2023-47-22>
3. Панькова Л. О., Гуцалюк О. В. Підприємницька діяльність в Україні в умовах воєнного стану. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2023-6/49>

Огаренко Т. А. – здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня Центральноукраїнського національного технічного університету

Зайченко В. В. – д. е. н., професор, завідувач кафедри економіки, підприємництва та готельно-ресторанної справи Центральноукраїнського національного технічного університету

ПРОБЛЕМИ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

І ЗНАЧЕННЯ КОМУНІКАЦІЇ

ЯК ЧИННИКА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ

У сучасних умовах господарювання підприємства функціонують у складному, динамічному та часто непередбачуваному середовищі. Економічна нестабільність, зростання конкуренції, технологічні зміни та кризові явища, зокрема пов'язані з воєнним станом, створюють значні труднощі для ведення бізнесу. За таких умов особливого значення набуває ефективна комунікація як внутрішній ресурс підприємства, що сприяє підвищенню продуктивності та забезпеченню стійкості організації.

Сучасні підприємства стикаються з широким спектром проблем, які впливають на їхню ефективність. Це економічні труднощі, проблема